

PROTOCOL

PER A LA PREVENCIÓ, DETECCIÓ I ACTUACIÓ DE L'ASSETJAMENT SEXUAL A PERFORMING ARTS CASTELLDEFELS

Aquest protocol té per objecte establir les pautes d'actuació per a la prevenció i la detecció de les possibles situacions d'abusos sexuals que es puguin donar a Performing Arts Castelldefels i defineix el circuit d'actuació en els casos en què sigui necessari intervenir.

Última revisió del document:
Castelldefels, setembre 2023

OBJECTIUS DEL PROTOCOL DE PREVENCIÓ D'ABUSOS SEXUALS

- Protegir tots els participants en les activitats de Performing Arts Castelldefels, infants i adolescents, adults i també el personal docent i d'administració i serveis, de possibles situacions que es puguin considerar casos d'abús sexual.
- Ajudar a detectar les situacions de maltractament i abús sexual que poden patir els alumnes que assisteixen a les activitats i estudis que es fan a l'escola.
- Facilitar la comunicació i notificació dels supòsits de sospita o certesa de situacions d'abús sexual. Prevenir les situacions de maltractament dels alumnes.

Per això es proposen aquests cinc objectius específics:

- Consolidar el model relacional entre alumnes i professionals del centre com a model de convivència, basat en el respecte dels drets dels alumnes (infants, adolescents i adults) i el foment de l'autonomia, la no-instrumentalització de la relació entre professionals i menors i professionals i alumnes adults i la no-violència en cap de les seves formes.
- Propiciar conductes sanes i positives que no comportin risc en les relacions entre el personal i els alumnes que participen en aquestes activitats.
- Formar a tot el personal per tal d'incorporar la prevenció dels abusos sexuals com un component més en l'activitat educativa de l'escola.
- Disposar d'una guia de prevenció de situacions de risc d'abús sexual en les activitats que es duen a terme a l'escola.
- Crear un clima comunicatiu positiu en l'àmbit de l'escola per tal d'ajudar a trencar el silenci que acompanya les situacions de maltractament o d'abús sexual, i facilitar que els infants, adolescents i adults que les pateixin les puguin comunicar a una persona adulta de confiança per a aturar-les i obtenir ajuda.

ÀMBIT D'APLICACIÓ

Aquest protocol és aplicable a tot el personal docent i d'administració i serveis que treballa o col·labora amb Performing Arts Castelldefels.

El protocol de prevenció d'abusos sexuals serà lliurat a tot el personal que hi treballa perquè en tingui coneixement. Cada persona, un cop assabentada del contingut del protocol, haurà de signar el document d'acceptació (annex) i retornar-lo signat a la Direcció de Performing Arts Castelldefels.

GUIA DE PREVENCIÓ D'ABUSOS SEXUALS EN LES ACTIVITATS

(Presencials i relacionades amb xarxes socials o internet)

Amb la finalitat de prevenir l'existència de cap tipus de conducta que pugui ser considerada un abús sexual per part del personal, cal considerar les següents mesures per a minimitzar les situacions que poden constituir risc o que es prestin a ambigüitats que podrien donar peu a ser males interpretacions:

1. Qualsevol conversa o entrevista individual s'haurà de fer en un lloc destinat a aquesta finalitat. Aquestes instal·lacions han de comptar amb visibilitat des de l'exterior. En el cas que calgui fer entrevistes regulars, s'haurà d'informar a la coordinació pedagògica o a direcció o els pares / tutors legals dels motius.
2. S'ha de ser clar i directe en la relació amb els infants, els adolescents i alumnes adults. Tot i que les aproximacions afectives són necessàries, i que l'educació afectiva és molt important per a un correcte desenvolupament, s'ha de respectar sempre el desig d'aquests i no forçar-los mai a les mostres d'afecte, si no ho volen.
3. Evitar el lliurament de fotografies o d'altres objectes personals que puguin confondre la relació afectiva amb els alumnes i puguin ser interpretats erròniament per aquests, les seves famílies o altres companys.
4. Fer un ús adequat dels mitjans telemàtics i electrònics, en donar o sol·licitar números de telèfon, correus electrònics personals (no els de l'entitat) o altres dades sense el coneixement i l'autorització dels pares o tutors legals, en el cas dels menors d'edat.
5. Fer un ús responsable, i **exclusivament dirigit a la pràctica docent**, de les xarxes socials i de les tecnologies de la comunicació.
6. Propiciar les converses de grup i limitar les relacions bilaterals professor/a - alumne/a. Ser molt curosos amb l'ús de fotografies i imatges de l'alumnat i complir amb la llei de protecció de les dades personals i les autoritzacions d'ús de la imatge personal signades per les famílies i en cas de ser adults, pels propis alumnes.

Propostes d'actuacions per a prevenir les **situacions d'abús** sexual en les **activitats**.

Actuacions preventives

- Establiment de normes internes clares i sense excepcions per a reduir les situacions de risc.
- Reducció de les situacions de risc en les activitats.
- Aplicació de la normativa de responsabilitat disciplinària, si s'escau.
- Creació de la comissió de seguiment del protocol per a la prevenció dels abusos sexuals.
- Adopció de mecanismes àgils i obligatoris de comunicació en tots els casos d'indici o sospita, independentment de qui sigui la persona afectada (alumne/a o professor/a).

- Estudi de les situacions de sospita.
- Difusió de les NOFC.
- Identificació de les situacions de risc.
- Sensibilització i formació de tot el personal en la detecció de situacions de risc.

CRITERIS I PROCEDIMENT QUE CAL SEGUIR DESPRÉS DE DETECTAR UN CAS D'ABÚS SEXUAL INFANTIL

El criteri de **discreció**, la qual cosa vol dir que no tothom que participa en les activitats a l'escola ha de ser coneixedor de la situació detectada, sinó que hi ha d'haver unes persones que seran les encarregades de gestionar les accions que s'han de dur a terme per a garantir la protecció de l'infant, adolescent o jove.

El criteri de **transparència**, que apel·la a la necessitat de comunicar tot el que ha passat o del que s'és coneixedor, oferint informació i acompanyament a les famílies i a les persones afectades.

COMISSIÓ DE SEGUIMENT DEL PROTOCOL DE PREVENCIÓ I ACTUACIÓ EN CAS D'ABUSOS SEXUALS

Per tal de gestionar l'actuació davant d'un indicatiu o sospita, existeix la Comissió de Seguiment del Protocol d'Actuació en Cas de Conductes Sexuals Inadequades.

Les persones que en formen part seran les encarregades de gestionar les accions que s'han de dur a terme per garantir la protecció dels infants, adolescents, joves o persones adultes.

La comissió, creada per aplicar el protocol, està formada per quatre persones, a proposta de Performing Arts, essent la direcció del centre la responsable de convocar-les:

- Coordinador/a de grups d'Infantil
- Coordinador/a de Joves
- Coordinador/a d'Adults
- Director/a de Performing Arts Castelldefels

En cas que el motiu de convocatòria de la Comissió afecti a algun dels integrants de la mateixa, aquesta persona serà exclosa de la comissió. I en el cas que es tracti del director/a, les seves funcions en tot el procés seran encarregades al coordinador/a de

l'àrea que correspongui. Excepcionalment, i a petició de la majoria de la Comissió i sempre després de sotmetre-ho a votació, es podrà convidar a persones expertes que aconsellin i assessorin als i les membres de la Comissió, sense vot, en temes o assumptes que així ho requereixin.

Les funcions de la comissió de seguiment seran:

- Ser la interlocutora davant l'Administració i encarregada de demanar informació i assessorament.
- Assessorar a la direcció pel que fa a temes de sospita, detecció o denúncia de situacions abusives o de maltractaments que puguin patir les persones que participen a les activitats del centre.
- Acompanyar a la direcció en el procés d'informació de les situacions d'abús sexual.
- Vetllar pel bon funcionament de circuit intern.
- Fer un seguiment dels casos notificats.
- Vetllar per la difusió i aplicació del protocol en centres de teatre, i/o centres educatius en els que Performing Arts Castelldefels hi col·labora.
- Altres funcions que li puguin ser assignades.

GARANTIES DEL PROCEDIMENT

- Diligència i celeritat. La investigació i resolució del cas s'han de dur a terme amb la professionalitat i diligència degudes i sense demores injustificades, de manera que el procediment es pugui completar en el mínim de temps possible.
- Respecte i protecció. S'ha d'actuar amb la discreció necessària per protegir la intimitat i dignitat de les persones afectades. Les actuacions han de tenir lloc amb el màxim respecte a totes les persones implicades.
- Tracte just. El procediment garantirà l'audiència imparcial i un tractament just a totes les persones implicades. Totes les persones que intervinguin en el procediment han d'actuar de bona fe en la recerca de la veritat i l'esclariment dels fets denunciats.
- Protecció davant de possibles represàlies. Totes les persones implicades han de tenir garanties de no discriminació, ni represàlies per la participació, tant activament com passiva, en el procés.

- Formació de les persones que intervenen en el procediment. Les persones integrants de la Comissió de Seguiment del Protocol d'Actuació en Cas de Conductes Sexuals Inadequades han de ser persones suficientment formades en prevenció, detecció i actuació davant de casos de conductes sexuals inadequades i abusos sexuals.

- Donar suport. Davant qualsevol situació de maltractament i abús sexual, el/les professionals han d'escoltar a l'infant i/o l'adolescent i/o persona adulta, creure'l i donar-li tot el suport que necessita.

PROCEDIMENT QUE CAL SEGUIR EN DETECTAR UN CAS D'ABÚS SEXUAL

Les sospites de situació d'abús sexual que es poden donar en les escoles de teatre poden ser aquestes:

1. Sospita que un/a alumne/a està patint una situació d'abús sexual en el seu entorn familiar de confiança.

2. Sospita que un/a alumne/a està patint una situació d'abús sexual per part d'una altre/a alumne/a de Performing Arts.

3. Sospita que un/a alumne/a està patint una situació d'abús sexual per part alguna persona vinculada a Performing Arts. Existeix una altra situació que s'ha de tenir en compte i a la qual aquest protocol també dona resposta:

4. Sospita que un/a professor/a o una altra persona vinculada a Performing Arts està patint una situació d'assetjament per part d'algun/a alumne o alumna i/o d'una altra persona de l'equip docent o be del PAS. En els dos primers casos, s'han de seguir els protocols externs existents.

ACTIVAR LA COMISSIÓ

Qualsevol persona de la comunitat educativa pot activar la comissió. Per fer-ho, disposa de dos vies de comunicació:

- Comunicant-ho directament a qualsevol membre de l'equip directiu de Performing Arts.

- A través de: sam@performingarts.es o si prefereix fer-ho de forma anònima, utilitzant la bústia de suggeriments que disposa el centre.

La comissió també es pot activar d'ofici en el cas que aquesta tingui coneixement d'alguna situació de risc. En aquest cas la comissió s'activa tot i que la víctima no hi

estigui d'acord. Atenent al benestar del centre i al possible risc per a altres persones, la comissió realitzarà la seva funció independentment de la voluntat de la víctima, però sempre respectant la seva intimitat en el procés.

CIRCUIT INTERN

Se seguiran les directrius que assenyala el protocol de detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu, signat pels Departaments d'Ensenyament i Benestar Social, el juny de 2012.

1. Procediment d'actuació, en el cas d'abús sexual a menors en què la persona que abusa sigui una persona adulta, externa a Performing Arts

En cas de sospita, aquesta s'ha de comunicar a:

- La Direcció General d'Atenció la Infància i Adolescència (DGAIA)
- La Fiscalia de menors de Barcelona.

També es pot trucar al telèfon infància respon (116 111), per rebre assessorament respecte al procediment que cal seguir davant d'una sospita.

Si és evident que s'ha produït un abús sexual, la direcció del centre es posarà immediatament en contacte amb el servei sanitari o l'hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que corresponen i traslladar l'infant i l'adolescent al centre hospitalari.

Tant si es tracta d'una urgència hospitalària com si no, s'ha de comunicar a:

- La Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA)

- A través del Servei territorial
- A través d'Infància Respon (tel. 116 111, 24 hores)

- La Fiscalia de menors.

En tot cas, cal informar la família de l'infant i l'adolescent de les actuacions que es prenguin.

En el cas que es confirmi el cas de conducta sexual inadequada o abús sexual, es notificarà i derivarà al circuit extern que correspongui.

2. Procediment d'actuació en cas que la situació d'abús sexual es produeixi entre dos menors d'edat.

En el moment que una persona de la comunitat educativa de Performing Arts és coneixedor/a d'un fet abusiu entre dos infants o adolescents, s'ha de posar en contacte amb direcció del centre, que informará les famílies dels fets ocorreguts i emprendre aquelles actuacions que consideri oportunes.

Si les famílies no poden/volen fer la notificació, se les informará que el centre té l'obligació de fer-ho, ja que és coneixedor d'un possible fet delictiu, o fet penalment rellevant.

En aquest punt és molt important conèixer i reconèixer quines conductes són pròpies des d'un punt de vista evolutiu i quines conductes són abusives. Per tant, queda clara la importància de la formació del personal que treballa amb menors.

Per poder intervenir amb el/la menor infractor/a, s'ha de notificar aquesta situació i, si cal, s'ha de denunciar.

A partir dels 14 anys un infant té responsabilitat penal, la qual cosa vol dir que, si la situació abusiva es produeix entre un menor i un major de 14 anys, se seguirà el mateix circuit que amb un adult, i es podrà presentar denúncia davant la policia, què té l'obligació de tramitar-la i passar-la a la fiscalia de menors, i a partir d'aquí se seguirà tot el procediment.

Segons l'article 3 de la Llei de responsabilitat Penal del Menor quan l'autor sigui menor de 14 anys, no se li exigirà responsabilitat penal pels fets succeïts, sinó que el ministeri fiscal el remetrà a l'entitat pública competent en matèria de protecció de menors per tal de valorar la seva situació i promoure, si s'escau, les mesures de protecció necessàries.

Per tant, per a poder evitar la cronificació d'una conducta abusiva i que comportarà problemes legals en el futur, i per poder donar atenció al menor infractor, és important que els fets abusius es notifiquin i, d'aquesta manera, s'iniciarà un treball amb el menor per evitar futures situacions abusives.

En el cas que es confirmi el cas de conducta sexual inadequada o abús sexual, es notificarà i derivarà al circuit extern que correspongui.

3. En el cas que la situació es produeixi per part d'una persona vinculada professionalment a Performing Arts i alumnat menor d'edat.

La part que té a veure amb el delictes és la mateixa i, per tant, totes les mesures explicades en els apartats anteriors tenen validesa; a més, però, també s'han de prendre mesures preventives per part de Performing Arts juntament amb la Comissió de Seguiment.

Si una persona de la comunitat educativa té sospites o la certesa sobre un cas, cal informar-ne la direcció del centre. Aquesta, convocarà la Comissió de Seguiment.

La Comissió de Seguiment realitzarà la recollida d'informació necessària i emetrà un informe escrit, amb propostes d'actuacions, que remetrà a la direcció del centre en un termini màxim de 15 dies.

En cas que el motiu de convocatòria de la Comissió afecti a algun dels integrants de la mateixa, aquesta persona serà exclosa de la comissió. I en el cas que es tracti del director/a les seves funcions en tot el procés seran encarregades al coordinador/a de l'àrea que correspongui.

En el cas que es confirmi el cas de conducta sexual inadequada o abús sexual, es notificarà i derivarà al circuit extern que correspongui.

4. Procediment d'actuació en cas que la situació d'abús sexual es produeixi entre dos majors d'edat a Performing Arts.

S'ha de comunicar a la direcció del centre on l'alumne/a cursi els seus estudis. Si és possible i hi ha proves documentals, cal fer-les arribar a la direcció, que n'informarà la Comissió de Seguiment, si s'escau.

Es prendran mesures preventives si

s'escau. La Comissió de Seguiment realitzarà la recollida d'informació necessària i emetrà un informe escrit, amb propostes d'actuacions, que remetrà a la direcció del centre en un termini màxim de 15 dies.

En cas que el motiu de convocatòria de la Comissió afecti a algun dels integrants de la mateixa, aquesta persona serà exclosa de la comissió. I en el cas que es tracti del director/a les seves funcions en tot el procés seran encarregades al coordinador/a de l'àrea que correspongui.

En el cas que es confirmi el cas de conducta sexual inadequada o abús sexual, es notificarà i derivarà al circuit extern que correspongui.

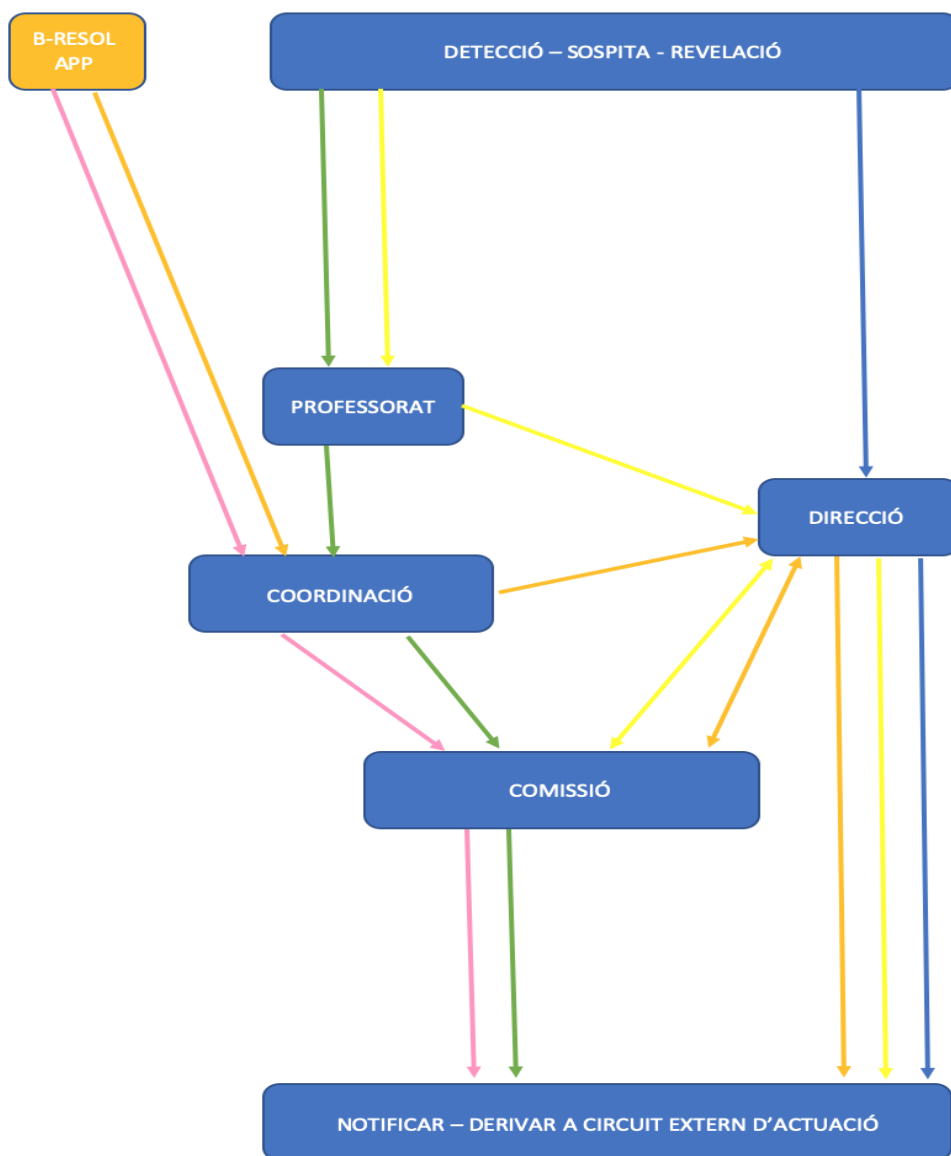
5. En el cas que una persona adulta vinculada professionalment a Performing Arts pateixi una situació d'assetjament per part d'un/a alumne/a:

S'ha de comunicar a la direcció del centre on l'alumne/a cursi els seus estudis. Si és possible i hi ha proves documentals, cal fer-les arribar a la direcció, que n'informarà la Comissió de Seguiment, si s'escau. A més, cal informar dels fets als responsables legals de l'alumne/a menor.

La Comissió de Seguiment realitzarà la recollida d'informació necessària i emetrà un informe escrit, amb propostes d'actuacions, que remetrà a la direcció del centre en un termini màxim de 15 dies.

En cas que el motiu de convocatòria de la Comissió afecti a algun dels integrants de la mateixa, aquesta persona serà exclosa de la comissió. I en el cas que es tracti del director/a les seves funcions en tot el procés seran encarregades al coordinador/a de l'àrea que correspongui. En el cas que es confirmi el cas de conducta sexual inadequada o abús sexual, es notificarà i derivarà al circuit extern que correspongui.

MAPA DEL CIRCUIT INTERN DE PROCEDIMENT

ANNEXOS

L'objectiu d'aquest protocol és posar en paper un reglament que ens permeti crear un ambient segur en el tracte entre el professorat i l'alumnat de Performing Arts. Si ens preguntem per què és necessari crear un protocol de prevenció d'abusos sexuals i conductes sexuals inadequades parlant de l'aprenentatge teatral hem de tenir en compte les següents respostes:

1. Per tal de protegir els/les infants i que els/les adolescents que assisteixen a les nostres instal·lacions, tallers, o formacions fora del centre d'aquesta greu forma de violència que afecta el seu correcte desenvolupament i vulnera els seus drets.
2. Per protegir els/les menors que pateixen situacions d'abús sexual per part d'un/a altre/a menor, i poder donar resposta tant al menor víctima com al menor infractor.
3. Per a propiciar conductes saludables i afavoridores de relacions sanes i enriquidores, que no comporten risc ni per als infants i adolescents ni per a persones adultes, en les relacions entre el personal que hi treballa i els/les menors. L'objectiu és coordinar els esforços personals i materials en la protecció dels/de les menors i dels seus drets i en defensa de la seva plena integritat i dignitat i poder detectar qualsevol conducta sexual inadequada que pugui acabar derivant en un abús sexual.

DEFINICIÓ D'ABÚS SEXUAL EN INFANTS I ADOLESCENTS

L'abús sexual infantil és la situació en què una persona adulta o menor de més edat utilitza un infant o adolescent per a satisfer els seus desitjos sexuals, o quan l'agressor/a està en una posició de poder o control sobre aquest menor.

En aquestes situacions el/la menor, víctima de l'abús, participa o presencia activitats sexuals que no comprèn o per a les quals no està preparat, d'acord amb el seu desenvolupament, i a les quals, per tant, no pot donar el seu consentiment. En aquest sentit, en el nostre país, la majoria dels professionals segueixen els criteris de coerció i asimetria d'edat. Sempre que hi hagi coerció o asimetria d'edat, o es donin ambdues condicions, entre una persona menor d'edat i un altre individu, les conductes sexuals resultants hauran d'ésser considerades abusives.

Coerció	Es refereix al contacte sexual mantingut amb un menor mitjançant l'ús de la força física, l'amenaça, la manipulació, la pressió, l'autoritat o l'engany, i ha de ser considerada criteri suficient per a etiquetar una conducta sexual entre dues persones d'abús sexual, independentment de l'edat del presumpte abusador.
Asimetria d'edat	Considerada de cinc anys quan el menor que en té menys de 12, i de 10 anys si aquest té entre 13 i 16 anys, impedeix la veritable llibertat de decisió del menor i impossibilita una activitat sexual compartida, ja que els participants tenen unes experiències, un grau de maduresa biològica i unes expectatives molt diferents respecte a la relació sexual.

Aquests criteris permeten saber en quines situacions, la relació sexual mantinguda entre el/la menor i un altra persona, tingui l'edat que tingui, no és consentida, la qual cosa suposa una sèrie de conseqüències per al desenvolupament físic, psicològic, emocional i social del nen, nena o jove.

Aquests criteris, però, van més enllà dels establerts pel codi penal espanyol, que en el seu llibre II, delictes contra llibertat i intimitats sexuals, únicament estableix com un delictes d'abús sexual a menors aquells casos en els quals la víctima tingui menys de 13 anys, entenent que un menor d'aquesta edat no pot donar el seu consentiment per a mantenint relacions sexuals sota cap circumstància, atès que no comprèn què impliquen aquest tipus de relacions.

Hem de ser conscients que existeixen múltiples conductes i situacions que es poden incloure dins el que podríem anomenar l'espectre de l'abús sexual infantil i que tot professional ha de conèixer per poder fer una tasca de protecció del correcte desenvolupament d'un menor.

Dins les tipologies de l'abús sexual infantil, s'inclouen tant les conductes que impliquen contacte físic com ara les carícies, la masturbació o la penetració oral, anal o vaginal, com aquelles que no impliquen directament aquest contacte, com ara les proposicions verbals explícites, exhibir els òrgans sexuals a un nen o nena amb el propòsit d'obtenir excitació o gratificació sexual, fer l'acte sexual intencionadament davant la presència d'un menor, masturbar-se en presència d'un infant o la utilització del menut per a la creació de materials pornogràfics.

D'altra banda, un abús sexual pot ser dins la família, també anomenat incest, quan la conducta sexual és duta a terme per un parent o per figures adultes que estiguin cobrint d'una manera estable en el paper de figures parentals; o extra familiar, quan hi ha una relació sexual entre un adult i un menor, exceptuant els casos assenyalats d'incest.

Cal tenir en compte que l'existència d'una relació estreta, d'intimitat i confiança, entre abusador i víctima abans de l'abús i, especialment, quan l'abusador és un parent, és una de les variables que implica un risc més alt de problemes psicològics posteriors per l'infant.

Tindrem també abusos aguts, quan el menor els sofreix en una única ocasió; o crònics, quan es produeixen més d'una vegada (poden continuar durant un llarg període de temps i solen ser comesos per persones de l'entorn del menor).

Els canvis socials i tecnològics donen lloc, al seu torn, a noves tipologies que els professionals han de conèixer. Dins l'abús sexual sense contacte físic, destaca l'exposició involuntària amb material sexual a internet, que cal diferenciar d'aquells casos en els quals el menor, voluntàriament, accedeix aquests tipus de material. En l'exposició involuntària no existeix un agressor directe, sinó que el menor, en utilitzar internet per a xatejar, buscar informació o jugar, és exposat d'una manera involuntària a material amb escenes sexuals explícites.

Es recomana l'ús de programari que bloquegi o filtri aquests tipus de continguts i el control i seguiment per part d'una persona adulta de l'ús que el menor fa d'internet, com a mètodes de prevenció d'aquesta situació. Cal esmentar l'anomenat ciberassetjament a menors o abús sexual a través d'internet, referit a aquells casos en què un adult es connecta a internet i estableix relació amb un menor, habitualment fent-se passar per un altre jove o per un personatge conegut de l'àmbit juvenil, i pot acabar amb imatges de contingut sexual i, en els casos més greus, amb abusos sexuals en el món real.

Altres estudis han analitzat les característiques i que els efectes psicològics de les trucades telefòniques obscenes o del recent sexting, en referència a l'ús de telèfons mòbils amb càmeres incorporades per a produir i distribuir imatges d'un mateix, o d'altres, en una

postura o actitud provocativa que manifesta una clara intenció sexual. S'adverteix del risc que implica l'ús de càmeres fotogràfiques digitals i d'internet per a l'expansió de materials pornogràfics infantils i s'alerta els i les professionals de l'educació respecte a aquesta qüestió, atès que moltes d'aquestes conductes tenen lloc en l'entorn escolar.

Finalment, és important destacar per les seves característiques i pels efectes específics en les víctimes, l'explotació sexual infantil, considerada una de les violacions més severes dels drets humans dels infants i adolescents i una forma d'esclavitud contemporània, basada en l'abús sexual del menor i en la seva remuneració econòmica o en espècie, ja sigui per la mateixa víctima o per terceres persones (UNICEF 2006). Si l'abús sexual infantil és un fenomen que ha esdevingut invisible durant anys, l'explotació sexual de menors continua essent un problema desconegut per molts professionals i una qüestió que afecta, poc o molt, tots els països, incloent-hi el nostre.

L'explotació sexual d'infants i adolescents pot prendre diverses formes, entre les quals destaquen la utilització del menor per a pornografia infantil, els espectacles sexuals en els quals s'utilitzen menors, l'explotació de nenes i nens a través de la prostitució (prostitució infantil), el tràfic de menors amb finalitats sexuals, l'explotació sexual comercial infantil en els viatges (turisme sexual infantil), entre altres. Els matrimonis precoços o forçats i la mutilació genital són també situacions on els infants són víctimes en situacions vinculades amb la sexualitat i l'afectivitat on l'efecte de la cultura es fa palès, i generen una gran controvèrsia a l'hora de considerar-les com una forma de maltractament infantil i, específicament, d'abús sexual en la infància. Cal assenyalar que, sense importar la cultura a la qual pertany el menor, aquestes conductes el priven de tot allò que li correspon a la seva edat i violen els seus drets més bàsics.

QUINS NENS O NENES EN PODEN SER VÍCTIMES?

Cal prendre consciència que qualsevol nen o nena pot ser víctima d'una situació d'abús, ja que no existeix un perfil o conjunt de característiques específiques que determini la seva ocurrència. És cert, però, què s'han identificat una sèrie de factors de risc en els infants i joves pel que fa als abusos sexuals a menors. Respecte a l'edat de les víctimes, El moment de més risc sembla que se situa en l'etapa prepuberal o pre-adolescència (entre 8 i 12 anys). Aquests nens i nenes són encara molt joves i, per tant, poden ser fàcilment manipulats, però ja comencen a tenir caràcters de maduresa sexual, la qual cosa els fa especialment atractius per a les persones evocadores.

Amb relació al sexe de l'infant, els estudis indiquen que hi ha més nenes que nens víctimes d'abús sexual. Cal tenir en compte, però, la vergonya i l'aïllament que sent un infant víctima d'abusos sexuals de sexe masculí, fa que es consideri que aquests es troben poc representats i que, de fet, hi ha moltes més víctimes de sexe masculí de les que hom podria pensar. Cal tenir en compte igualment que aquells infants amb una gran necessitat de ser estimats i valorats i amb una baixa autoestima que no reben l'afecte que necessiten per part del seu entorn familiar, són també possibles víctimes de risc.

La persona abusadora sap detectar aquests infants i joves, i li és fàcil d'apropar-s'hi i fer servir la manipulació per oferir-los l'atenció, l'afecte i les recompenses que semblen necessitar. L'absència d'una figura protectora en l'entorn proper de l'infant o jove fa que l'abusador hi pugui accedir fàcilment.

Tot i no tenir dades sobre la incidència dels abusos sexuals a persones amb discapacitat, sembla que la probabilitat d'aquestes persones de patir abusos sexuals és quatre vegades més alt que el de la resta de la població. L'abús sexual infantil és, en la gran majoria dels casos, una experiència amb un indubtable component traumàtic que interfereix en el desenvolupament correcte de l'infant i que afecta múltiples àrees de la seva vida.

Tots els estudis elaborats sobre les conseqüències psicològiques a curt termini en les víctimes d'abús sexual infantil, constaten l'elevada freqüència i diversitat d'aquests trastorns.

Cal tenir en compte que les conseqüències inicials que presenta l'infant víctima d'un abús sexual, tant en l'àmbit físic com psicològic, són, alhora, els seus indicadors, Per la qual cosa cal conèixer amb detall aquests tipus de senyals i estar alerta quan es presenten en una nena o en un nen.

Els indicadors de l'abús sexual infantil, però, són molt diversos i no permeten parlar d'una síndrome d'infant víctima d'abús, o d'un conjunt de símptomes definitòries, ja que no hi ha símptomes exclusius i unívocs que permetin detectar un cas d'abús sexual infantil amb total certesa i fiabilitat.

Malgrat que la part física no és la més rellevant en la detecció d'aquests casos i que els professionals que treballen en centres educatius del lleure no n'han de ser experts, sí que cal conèixer aquells indicadors més importants, tenint en compte que, sovint, els abusos sexuals no impliquen un contacte físic entre la persona abusadora i la víctima o, si n'hi ha, els indicadors que podrien trobar-se són poc freqüents, extraordinàriament invariables i, en molts casos, compatibles amb un altre tipus de lesions no relacionades amb l'experiència d'abús sexual, cosa que fa que sigui molt difícil detectar aquests casos a partir de troballes físiques.

S'ha de parar atenció en infeccions recurrents en les vies urinàries, malalties de transmissió sexual abans de la pubertat, dificultat per caminar o per a seure, dolor, inflamació o picors en la zona genital, dolor a l'hora d'orinar, roba interior tacada o estripada sense una explicació aparent, cops, cremades i ferides en els genitals externs o en l'àrea anal, entre altres.

Cal saber també, però, què els indicadors de l'abús sexual infantil estan vinculats, principalment, a l'àrea emocional i de comportament de l'infant, tal com es veu la taula.

Problemes emocionals	Pors i fòbies, desconfiança, depressió, elevat nivell d'ansietat, baixa autoestima, sentiment de culpa, vergonya, estigmatització, simptomatologia posttraumàtica: malsons, somnis recurrents, conductes híper vigilants, respostes exagerades de sobresalt, rebuig al propi cos, conductes auto lesives, ideació i conducta suïcida.
Problemes cognoscitius	Conductes interactives Problemes d'atenció i concentració Baix rendiment acadèmic

Problemes de relació	Menys amics Menys temps de joc amb els companys i companyes Aïllament Dèficit en habilitats socials
Problemes funcionals	Problemes de son Canvis en els hàbits alimentaris Pèrdua del control d'esfínters: enuresi i encopresi Queixes somàtiques: mal de cap, mal d'estómac...
Problemes de conducta	<p>Conducta sexual i comportament eròtic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Masturbació compulsiva - Imitació d'actes sexuals - Ús de vocabulari sexual inapropiat - Curiositat sexual excessiva - Jocs i dibuixos de naturalesa sexual - Conductes exhibicionistes - Conducta seductora - Problemes d'identitat i d'orientació sexual - Conducta sexual promíscua <p>Conducta disruptiva i dissocial:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hostilitat - Agressivitat - Ira i ràbia - Conductes oposicionistes - Conductes desafiadors - Fugides de la llar <p>Conductes Addictives:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Abús de substàncies addictives, com ara el tabac l'alcohol o altres drogues.

GUIA DE DESCRIPCIÓ DE RISCOS I ACCIONS PREVENTIVES

AFEGIR QUADRES DE SITUACIONS I RISCOS

PER A LA CREACIÓ D'AQUEST PROTOCOL

Per a la creació del PROTOCOL DE PREVENCIÓ I ACTUACIÓ EN CAS D'ABUSOS SEXUALS DE PERFORMING ARTS CASTELLDEFELS, l'equip professional de l'escola s'ha basat en el protocol fet per l'Aula Municipal de teatre de Lleida i ha comptat amb l'assessorament directe i constant de diferents persones i institucions especialistes en diferents camps, que han permès la redacció d'un document que té com a objectiu establir les pautes d'actuació per a la prevenció i la detecció de les possibles situacions d'abusos sexuals que es puguin donar a l'escola de teatre, i defineix el circuit d'actuació en els casos en què sigui necessari intervenir.

Gran part de l'estructura està basada en els següents documents ja existents:

- El Protocol de prevenció d'abusos sexuals de les Escoles Municipals de Música de Barcelona i Conservatori Municipal de Barcelona de l'Ajuntament de Barcelona, el Protocol de prevenció dels abusos sexuals en l'àmbit del lleure de la Fundació Vicki Bernadet per al Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya.
- A banda de la implicació directa en la seva redacció de l'equip professional de Performing Arts s'ha comptat amb el valuós assessorament de la Dra. Elena Garrido Gaitán Psicòloga Clínica i Forense i que compta amb notòria experiència en la gestió de casos de conductes sexuals inadequades.

La voluntat de Performing Arts Castelldefels és que aquest protocol sigui un document viu i obert per poder adaptar-lo sempre a les diferents situacions possibles i a l'evolució que la societat faci en els diferents aspectes que el document tracta.

Per a la confecció d'aquest document hem utilitzat la següent documentació ja existent:

- INSTITUT D'EDUCACIÓ "Protocol de prevenció d'abusos sexuals de les Escoles Municipals de Música de Barcelona i Conservatori Municipal de Barcelona. Institut d'educació". Ajuntament de Barcelona. Plaça d'Espanya 5, 08014. Barcelona.

- DIRECCIÓ GENERAL DE LA JOVENTUT (GENERALITAT DE CATALUNYA), FUNDACIÓ VICKI BERNADET i la col·laboració de diverses entitats de lleure." Protocol de prevenció dels abusos sexuals en l'àmbit del lleure". Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya. Carrer de Calàbria, 147, 08015 Barcelona

- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. INSTITUT DEL TEATRE "Protocol per a la prevenció, detecció, identificació i actuació de l'assetjament sexual, per raó de sexe i per identitat de gènere i orientació sexual en l'àmbit de l'alumnat de l'institut del teatre". Diputació de Barcelona. Rambla de Catalunya, 126. 08008 Barcelona

TELÈFONS I CONTACTES D'INTERÈS

- **Telèfon Infància respon (24 h) : 116111**
- **Telèfon gratuït i confidencial Contra la Violència masclista (24 h): 900 900 120**
- **Teléfono gratuito contra el maltrato (24 h): 016**
- **Emergències (24 h): 112**
- **Urgències mèdiques (24 h): 061**
- **Mossos d'Esquadra (24 h): 112**

Document d'acceptació del protocol i del codi de conducta per a personal docent, administratiu i de serveis

Jo,

_____,
amb DNI/NIE _____, i en funció de les meves
responsabilitats com a personal docent / personal d'administració i serveis a Performing
Arts Castelldefels signo aquest document com a comprovant d'haver llegit i de complir
el que s'hi estableix.

Castelldefels, _____ de _____ de _____

Nom i cognoms:

Signatura